

Aan de gemeenteraad van de gemeente Groningen

Betreft: Verzoek tot het instellen van een volledig vuurwerkverbod binnen de gemeentegrenzen voor de jaarwisseling 2025-2026.

Geachte leden van de gemeenteraad,

Wij, ondertekenaars van dit burgerinitiatief, verzoeken u om een volledig verbod op het afsteken consumentenvuurwerk in onze gemeente in te stellen voor de aankomende jaarwisseling 2025-2026.

Tevens, voor zover wettelijk mogelijk een volledig verbod op bezit, koop, verkoop, opslag en vervoer. Dit verzoek is gebaseerd op groeiende zorgen rondom veiligheid, milieu, en het welzijn van mens en dier.

Achtergrond en argumenten

1. Veiligheid

Elk jaar leidt het gebruik van vuurwerk tot een aanzienlijk aantal geweldsincidenten en ongelukken, variërend van brandwonden tot blijvend letsel zoals gehoorverlies en oogschade.¹ Daarnaast leidt het gebruik van vuurwerk tot geweld richting hulpverleners.^{2,3} De crisisorganisaties en zorgsector, die al onder druk staat, o.a. in Groningen,^{4,5} worden onnodig belast door vuurwerkgerelateerde incidenten.⁶ In meer dan de helft van de gevallen gaat het om toeschouwers/omstanders en gemiddeld zijn het steeds jongere slachtoffers.

Al jarenlang wordt om een verbod gevraagd door de landelijke politie (NPB), de brandweer, ziekenhuizen (NVZ, NFU), chirurgen (KNMG, FMS, NVVH, NVPC), oogartsen (NOG) en andere hulpverleners (GHOR).^{7,8,9} Voor een deel hiervan is de gemeente de werkgever en dus verantwoordelijk voor een zo veilig mogelijke werksituatie.

De directe schade door vuurwerk in Nederland tijdens de jaarwisseling 2024-2025 is geschat op 16 miljoen euro.¹⁰ Ook de gemeente Groningen moest diep in de buidel tasten.¹¹ De totale uiteindelijke schade is echter veel groter, bijvoorbeeld door gewonden die hun beroep niet meer kunnen uitoefenen. Deze werd in 2008 door de 'Stichting Staakt het Vuren' geschat op jaarlijks 0,9 miljard euro!¹²

Wat bijdraagt aan het gevaar is de teruglopende kwaliteit van het vuurwerk. In 2024 is een record hoeveelheid legaal vuurwerk ingenomen vanwege het niet voldoen aan de kwaliteitseisen.^{13,14} Meer dan 40% van het consumentenvuurwerk¹³ en 65% van het 'kindervuurwerk' was niet in orde.¹⁴ Daarnaast geldt in Duitsland, waar veel legaal en illegaal vuurwerk wordt ingekocht, ongetwijfeld door Groningers,¹⁵ alleen dat het een CE-keurmerk moet hebben. Volgens de Inspectie Leefomgeving en Transport functioneert dit keurmerk niet.¹⁶

Tot slot is er het hele jaar door het gevaar van illegale opslag in woonhuizen, met branden en explosies tot gevolg.

2. Overlast en welzijn

Het afsteken van vuurwerk veroorzaakt grote overlast door de harde knallen en lichtflitsen.

Niet alleen tijdens de jaarwisseling, maar ook in de dagen ervoor en erna.

In 2009 was circa 50% van de Nederlanders voor een algeheel verbod.¹⁷ In 2024 was dat 60%.¹⁸

In Groningen was het zelfs 66%.¹⁹ Dit percentage neemt elk jaar toe (met uitzondering van 2023, door een vuurwerkverbod). In het bijzonder wordt ernstige overlast ervaren door:

- kleine kinderen en ouderen
- huisdieren
- wilde dieren (vogels, zoogdieren)
- veteranen (PTSS)
- expats en buitenlandse studenten uit (voormalig) oorlogsgebied

Honden zijn extreem gevoelig voor harde knallen en lichtflitsen. Uit recent onderzoek van de faculteit Diergeneeskunde van de Universiteit Utrecht blijkt dat bijna 8 op de 10 honden angst vertonen bij vuurwerk. En dat agressie bij honden en katten meestal voortkomt uit angst. Elk jaar zijn er talloze gevallen van honden die volledig in paniek raken, wegvlugten of niet meer naar buiten durven (soms maandenlang). 97% van de hondeneigenaren is dan ook voor een volledig vuurwerkverbod.²⁰

De vuurwerkvrije gebieden in de gemeente (o.a. bij twee kinderboerderijen en de paardenstallen van de politie) geven aan dat de gemeente de overlast onderkent. Deze gebieden zijn echter niet te handhaven. Er wordt volop geknald, ook in de dagen vóór en na oud en nieuw. Dat is één reden om het verbod uit te breiden naar de gehele gemeente.

Uit een Stadspanelonderzoek van 2016 blijkt dat iets meer dan 50% van de deelnemers vindt dat zijn/haar straat tot een vuurwerkvrij gebied moet behoren.²¹

3. Milieu-impact

De impact van álle soorten vuurwerk op het milieu is enorm. Het leidt tot luchtvervuiling, achterblijvend afval op straten en in natuurgebieden, en negatieve effecten op de lokale flora en fauna.^{22,23} In een tijd waarin duurzame keuzes steeds belangrijker worden, past het weren van consumentenvuurwerk binnen de milieudoelstellingen van onze gemeente.

- fijnstof en zwavel
- zwerfvuil (papier, karton, plastic)
- bodem- en oppervlaktewatervervuiling (zwarte metalen; barium, antimoon, strontium en koper)
- gipsresten (vervuild gips met kruitresten)

Fijnstof

De hoeveelheid fijnstof tijdens oud en nieuw overtreft de totale hoeveelheid fijnstof afkomstig van het autoverkeer gedurende een heel jaar!²² Fijnstof veroorzaakt en/of verergert astma, COPD, longkanker, ademhalingsproblemen en hartaandoeningen. Recent onderzoek suggereert een negatieve invloed op dementie en andere neurologische aandoeningen.^{24,25}

Gipsresten

Knallers en potten bevatten stukken afvalgips. Dit blijft liggen (op grasveldjes enz.) tot lang nadat papier en karton al vergaan zijn. Het is giftig en vormt een gevaar voor huisdieren, wilde dieren en mogelijk zelfs kleine kinderen.²⁶

Argumenten tegen een verbod

Het is eeuwenoude traditie.

Dit is onjuist. Grootschalig afsteken van vuurwerk door particulieren is iets van na de Tweede Wereldoorlog. Tot 1955 was gebruik van vuurwerk door amateurs in veel gemeentes verboden. En in dat jaar vroeg de VNG om een strenger verbod.^{27,28}

Het probleem is het illegale vuurwerk.

Ook dit klopt niet. De knallen van siervuurwerk worden steeds harder. Legaal vuurwerk zorgt voor ernstige milieuvervuiling en voor ongeveer de helft van alle schade. Vuurpijlen worden gebruikt als wapen tegen politie, hulpverleners en omstanders. Branden ontstaan door vuurpijlen die door openstaande ramen naar binnen vliegen of op rieten daken terecht komen.

Bovendien is er een kleine groep die altijd voor illegaal vuurwerk zal kiezen. Het gevaar van over die grens gaan zal afnemen als die grens verlegd wordt naar een verbod op al het vuurwerk.

Het is betutteling door de overheid.

De overheid heeft op het gebied van gezondheid, veiligheid en milieu een verantwoordelijkheid naar haar burgers en haar personeel en een zorgplicht t.o.v. minderjarigen. Dat weegt nu het zwaarst.

Het is niet te handhaven.

Uit alles blijkt dat een totaalverbod beter te handhaven is dan een deelverbod. Beter dan een verbod op een deel van het vuurwerk, beter dan een verbod buiten een bepaalde tijd, beter dan alleen in de vuurwerkvrije gebieden in de gemeente.

De gemeentes met een volledig verbod op afsteken tijdens 2024-2025 hadden moeite dit te handhaven, echter de schade en overlast in die gemeentes was wél aantoonbaar afgenomen.¹⁰

Een totaalverbod zal vermoedelijk ook een gunstige invloed hebben op het gebruik van zwaar illegaal vuurwerk voor criminele activiteiten (explosies als wraak of bedreiging, inbraken), niet toevallig een Nederlands verschijnsel.

Alternatieven

Wij pleiten voor het organiseren van één of meer centrale, professionele vuurwerkshows in de gemeente of andere vormen van collectieve viering, zoals licht-, laser- of droneshow. Al dan niet met een aftelmoment. Deze alternatieven zijn veiliger, beter beheersbaar en dragen bij aan een gevoel van saamhorigheid.

Minder dan 20% van de mensen die van (sier)vuurwerk genieten, zegt zélf te willen afsteken. De meesten genieten dus van andermans vuurwerk.^{17,18,19} Dit is een extra reden waarom een professionele vuurwerkshow een goed alternatief is (hoewel het nadeel van overlast en milieuschade dan deels blijft).

Wij verzoeken de gemeente:

- Het instellen van een volledig verbod op het gebruik van consumentenvuurwerk binnen de gemeentegrenzen.
- Voor zover wettelijk mogelijk, een verbod op bezit, koop, verkoop, opslag en vervoer in de gemeente.
- Het overwegen van veilige, milieuvriendelijke en inclusieve alternatieven voor de viering van de jaarwisseling.
- Manieren ontwikkelen om de inwoners van Groningen bewust te maken van de impact die het afsteken van vuurwerk heeft, voor henzelf, maar ook voor anderen.
- Het tijdig en uitgebreid informeren van bedrijven en inwoners over het verbod en de georganiseerde alternatieven.

Met dit initiatief willen wij bijdragen aan een vreedzame, veilige en duurzame jaarwisseling voor alle inwoners van onze gemeente. Wij vertrouwen erop dat u onze zorgen serieus neemt en dit verzoek overweegt in uw beleid.

Met vriendelijke groet,

Bronvermelding

- 1 VeiligheidNL (2025, 6 Januari), Ongevallen met vuurwerk Jaarwisseling 2024-2025, <https://open.overheid.nl/documenten/dpc-21bc507961b4d24bc187d3e0378b14b37957be23/pdf>
- 2 Nos (2024, 27 December), hulpdiensten-nemen-maatregelen-tegen-geweld-tijdens-jaarwisseling, <https://nos.nl/artikel/2549764-hulpdiensten-nemen-maatregelen-tegen-geweld-tijdens-jaarwisseling>
- 3 Openbaar Ministerie (2025, 6 Januari), Eerste beeld jaarwisselingszaken 2024-2025, <https://www.om.nl/onderwerpen/jaarwisseling--vuurwerk/nieuws/2025/01/06/eerste-beeld-jaarwisselingszaken-2024-2025>
- 4 112 Groningen (2025, 21 Januari), Veiligheid en leefbaarheid steeds verder onder druk?, <https://112groningen.nl/399811/overig/veiligheid-en-leefbaarheid-steeds-verder-onder-druk/>
- 5 Rijksuniversiteit Groningen, Aletta Jacobs School of Public Health et al. (2025, 8 Januari), Brief aan kabinet, <https://www.rug.nl/aletta/docs/reactie-vtv-o8-o1-25-ghjk.pdf>
- 6 Veiligheidsregio Groningen (2022, 29 December), Je kunt nooit spreken van een normale jaarwisseling, <https://veiligheidsregiogroningen.nl/artikelen/je-kunt-nooit-spreken-van-een-normale-jaarwisseling/>
- 7 Medisch Contact (2025, 23 Januari), KNMG ziet groeiende steun voor landelijk vuurwerkverbod, <https://www.medischcontact.nl/actueel/federatienieuws/federatiebericht/knmg-ziet-groeiende-steun-voor-landelijk-vuurwerkverbod-1>
- 8 Nos (2025, 10 Januari), Na gemeenten en politie willen ook ziekenhuizen vuurwerkverbod: 'Prijs te hoog', <https://www.nu.nl/jaarwisseling/6341875/na-gemeenten-en-politie-willen-ook-ziekenhuizen-vuurwerkverbod-prijs-te-hoog.html>
- 9 Metro (2025, 10 Januari), Nederlandse ziekenhuizen pleiten voor landelijk vuurwerkverbod: 'De prijs die we betalen is te hoog', <https://www.metronieuws.nl/in-het-nieuws/binnenland/2025/01/nederlandse-ziekenhuizen-landelijk-vuurwerkverbod/>

- 10 Nos (2025, 16 Januari), 16 miljoen schade rond jaarwisseling, minder schade in gemeenten met vuurwerkverbod, <https://nos.nl/artikel/2551969-16-miljoen-schade-rond-jaarwisseling-minder-schade-in-gemeenten-met-vuurwerkverbod>
- 11 RtvNoord (2024, 14 Februari), Jaarwisseling kost Groninger gemeenten bijna twee ton, meeste schade in gemeente Groningen, <https://www.rtvnoord.nl/nieuws/1123143/jaarwisseling-kost-groninger-gemeenten-bijna-twee-ton-meeste-schade-in-gemeente-groningen>
- 12 Dagblad van het Noorden, 4 december 2008, pagina 3
- 13 Inspectie Leefomgeving en Transport (2024, 27 December), Inspectie keurt bijna 41% van getest F2-vuurwerk af, <https://www.ilent.nl/actueel/nieuws/2024/12/27/inspectie-keurt-bijna-41-van-getest-f2-vuurwerk-af#:~:text=Dit%20jaar%20is%2040%2C9,op%20eigen%20kosten%20laten%20overnietigen.>
- 14 Inspectie Leefomgeving en Transport (2024, 27 December), ILT keurt 65% van getest F1-vuurwerk af, [https://www.ilent.nl/actueel/nieuws/2024/11/25/ilt-keurt-65-van-getest-f1-vuurwerk-af#:~:text=De%20Inspectie%20Leefomgeving%20en%20Transport,en%20te%20\(laten\)%20overnietigen.](https://www.ilent.nl/actueel/nieuws/2024/11/25/ilt-keurt-65-van-getest-f1-vuurwerk-af#:~:text=De%20Inspectie%20Leefomgeving%20en%20Transport,en%20te%20(laten)%20overnietigen.)
- 15 RTL Nieuws (2024, 28 December), Zo'n 4000 kilo vuurwerk onderschept bij Duitse grens in Groningen en Drenthe, <https://www.rtl.nl/nieuws/artikel/5487111/zon-4000-kilo-vuurwerk-onderschept-bij-duitse-grens-groningen-en-drenthe#:~:text=Maximaal%2025%20kilo%20vuurwerk,maar%20rondrijden%20in%20de%20grensgebieden.%22>
- 16 Inspectie Leefomgeving en Transport (2021, 30 September), ICE-markering consumentenvuurwerk functioneert niet, <https://www.ilent.nl/documenten/leefomgeving-en-wonen/vuurwerk-en-explosieven/vuurwerk/signaalrapportages/ce-markering-consumentenvuurwerk-functioneert-niet>
- 17 Initiatiefvoorstel gemeenteraadsfractie GroenLinks Groningen, januari 2009
- 18 Ipsos, Nieuws (2024, 18 December), Ruim de helft zou vóór vuurwerkverbod stemmen bij referendum, <https://www.ipsos-publiek.nl/actueel/ruim-de-helft-zou-voor-vuurwerkverbod-stemmen-bij-referendum/>
- 19 OoG (2023, 17 December), Twee op de drie Groningers willen een algeheel vuurwerkverbod, <https://www.oogtv.nl/2023/12/twee-op-de-drie-groningers-wil-een-algeheel-vuurwerkverbod/>
- 20 Universitair Dierenziekenhuis, (29-09-2016), Angst bij dieren onderschat probleem, <https://diergeneeskunde.nl/2016/09/angst-bij-dieren-onderschat-probleem/>
- 21 Bewonersbrief gemeenteraad 28-09-2016, kenmerk 5931875
- 22 Scientias (2018, 31 December), Hoe vervuilend is vuurwerk voor het milieu?, <https://scientias.nl/hoe-vervuilend-is-vuurwerk-voor-het-milieu/>
- 23 RTL Nieuws (2023, 4 Januari), Wat zijn de effecten van vuurwerk op milieu en klimaat?, <https://www.rtl.nl/nieuws/artikel/5357006/wat-zijn-de-effecten-van-vuurwerk-op-milieu-en-klimaat>
- 24 Zhang B, Weuve J, Langa KM, et al. (2023, 14 Augustus), Comparison of Particulate Air Pollution From Different Emission Sources and Incident Dementia in the US. JAMA Intern Med. 2023;183(10):1080-1089. doi:10.1001/jamainternmed.2023.3300
- 25 Deborah A. Cory-Slechta D, Merrill A, Sobolewski M, Air Pollution-Related Neurotoxicity Across the Life Span <https://doi.org/10.1146/annurev-pharmtox-051921-020812>
- 26 'Gebakken spons of broodje aap?' Elzo Smid, mei 2021, Uitgeverij Koninklijke van Gorcum.
- 27 Medemblik Nieuws (2022, 20 December), Vuurwerk is een traditie in Nederland, nou nee, niet echt, <https://medemblikpraat.nl/vuurwerk-is-een-traditie-in-nederland-nou-nee-niet-echt/>
- 28 Elsevier (2017, 1 December), Vuurwerk afsteken: hoe ontstond die traditie?, <https://web.archive.org/web/20171223222024/https://www.elsevierweekblad.nl/nederland/achtergrond/2017/12/vuurwerk-afsteken-hoe-ontstond-die-traditie-564954/>